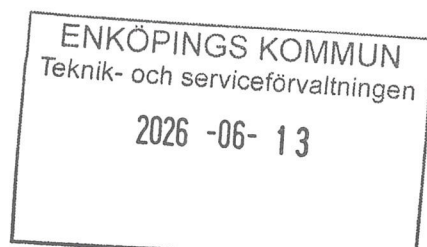

Datum: 2026-06-11

Material till fysiskt samråd för revidering av Avfallsplan 2020–2030

Vafabmiljö genomför samråd enligt 15 kap. 42 § miljöbalken (1998:808) med anledning av framtaget förslag för revidering av Avfallsplan 2020–2030. Avfallsplanen är det strategiska dokumentet som styr arbetet med att minska avfallets mängd och farlighet. I avfallsplanen pekas det ut vad som ska göras, vilka tidsramar som gäller och hur ansvarsfördelningen för arbetet ser ut. Eftersom kommunerna har lämnat över ansvaret för den strategiska planeringen är det Vafabmiljö som samordnar framtagandet och samrådet. Avfallsplanens slutliga antagande sker sedan i respektive kommunfullmäktige.

Fysisk version av förslaget

Under samrådstiden vill vi att det ska finnas en fysisk version av det framtagna förslaget i varje kommun. På så sätt blir det tillgängligt även för de som inte har tillgång till en dator. Komplettera gärna er information på hemsidan med var det går att ta del av den fysiska versionen.

Frågor?

Kontakta Felicia Thornander på felicia.thornander@vafabmiljo.se.

Tyck till om den uppdaterade avfallsplanen

Nu finns ett förslag till uppdaterad avfallsplan för Vafabmiljös medlemskommuner. Mellan den 15 juni och 15 oktober 2026 kan invånare, företag och andra verksamheter lämna synpunkter på förslaget.

Avfallsplanen beskriver hur vi tillsammans ska arbeta för att förebygga avfall, minska avfallets miljöpåverkan och ta hand om avfall på ett hållbart sätt. I avfallsplanen pekas det ut vad som ska göras, vilka tidsramar som gäller och hur ansvarsfördelningen för arbetet ser ut.

Varför uppdateras avfallsplanen?

Sedan avfallsplanen antogs har lagstiftning, arbetssätt och förutsättningar förändrats. Därför har planen setts över och uppdaterats för att vara aktuell under de återstående genomförandeåren.

I förslaget har vi bland annat:

- samlat vissa målområden för att göra planen tydligare
- lagt större fokus på kommunalt avfall
- minskat antalet mål och aktiviteter för att öka genomförbarheten
- prioriterat åtgärder som förebygger avfall och minskar mängden avfall

Lämna dina synpunkter

Du kan lämna synpunkter på förslaget fram till den 15 oktober 2026.

Skicka e-post till info@vafabmiljo.se och ange **"Synpunkt avfallsplan"** i ämnesraden. Beskriv gärna vilken del av förslaget din synpunkt gäller.

Vad händer sedan?

Efter samrådsperioden sammanställer Vafabmiljö de synpunkter som kommit in och arbetar fram ett slutligt förslag.

Därefter behandlas avfallsplanen av kommunfullmäktige i medlemskommunerna. Den uppdaterade avfallsplanen planeras att börja gälla den 1 juni 2027.

Samrådsversion av den reviderade Avfallsplan 2020–2030

2026-06-08

Detta är samrådsversionen av den reviderade avfallsplanen.

Utställning pågår från 2026-06-15 till 2026-10-15. Information om hur synpunkter kan lämnas finns på Vafabmiljös hemsida.

Avfallsplanen kommer att kompletteras med bilagorna inför beslut. De uppdateras under samrådsperioden och hänvisas därför till i dokumentet som "Bilaga X" och är inte bifogade till huvuddokumentet.

SAMRÅDSVERSION

Innehåll

Sammanfattning	4
1 Inledning	5
2 Mål och aktiviteter	6
3 Styrmedel som kommer att användas.....	21
4 Framtida insamlingssystem och anläggningar	23
5 Avfallsplanens framtagande	24
Ordlista	26

Sammanfattning

Avfallsplanen, som ursprungligen antogs i kommunerna under 2020, har under 2026 reviderats för att vara aktuell till 2030 då planen löper ut. De tio målområdena i planen minskas till fyra. Det nya upplägget lägger fokus på att gå från ”ord till handling” då de kommande åren prioriterar de områden som är i störst behov av förändring. Med den reviderade avfallsplanen blir det också tydligare hur ansvaret är fördelat mellan kommunerna och Vafabmiljö.

I genomförandet av avfallsplanen 2027–2030 är de översta stegen i avfallstrappan prioriterade. Det syns i avfallsplanens första målområde ”Minska avfallet”. Målområdet riktar in sig på vad vi kan göra innan något blir till avfall, det vill säga att förebygga att avfall uppstår.

Det andra målområdet ”Ta vara på avfallet” handlar om hur vi ser till att avfallet kommer till störst nytta genom materialåtervinning. Det gäller både förpackningar som samlas in från hushållen och det grovavfall som lämnas på återbruken (namnet på återvinningscentralerna i Vafabmiljö-regionen). Mer av det avfall som lämnas på återbruken behöver materialåtervinnas eller förberedas för återanvändning. Målområdet pekar också ut att mer matavfall ska samlas in och tas tillvara.

Det tredje målområdet ”Hantera avfallet säkert” handlar om hur vi minskar risken för påverkan på miljö och människa. Målområdet gäller det farliga avfall som uppstår i kommunernas verksamheter och hanteringen av de deponier som både kommunerna och Vafabmiljö ansvarar för.

”Minska nedskräpningen” är kvar som ett eget målområde. Här har kommunerna tagit fram egna aktiviteter utefter sina egna förutsättningar. Det är exempelvis att delta i skräpplockarkampanjer, förmedla information och mäta nedskräpningen för att se hur utvecklingen ser ut.

Målområdena består av huvudmål, delmål och aktiviteter. Ansvaret för att genomföra aktiviteterna kan ligga antingen på Vafabmiljö, medlemskommunerna eller vara delat. De nio huvudmål som avfallsplanen innehåller är:

	1.1 - Avfallsmängderna ska ha minskat jämfört med 2020
Minska avfallet	1.2 - Kommunerna ska ha ökat sitt arbete med avfallsminimering och återanvändning i den egna verksamheten.
	2.1 - Minst 60 % av kommunalt avfall samlas in för materialåtervinning.
Ta vara på avfallet	2.2 - Samarbetet mellan Vafabmiljö och fastighetsägare för flerbostadshus är väl utvecklat.
	3.1 - Systematiserad hantering av farligt avfall i de kommunala verksamheterna.
Hantera avfallet säkert	3.2 - Nyttan från markytan på Vafabmiljös sluttäckta deponier ska ha ökat.
	3.3 - Senast 2050 ska samtliga deponier inom riskklass 1 och 2 vara åtgärdade.
	4.1 - Nedskräpningen ska ha minskat jämfört med 2020.
Minska nedskräpningen	4.2 - Anmälningar om nedskräpning hanteras skyndsamt.

1 Inledning

Enligt 15 kap. 45 § miljöbalken (1998:808) ska det för varje kommun finnas en avfallsplan som är antagen av kommunfullmäktige. Avfallsplanen ska bland annat beskriva hur kommunen arbetar för att minska avfallets mängd och farlighet. Vafabmiljö ansvarar för att ta fram avfallsplanen, men i enlighet med miljöbalken och förbundsordningen är det kommunfullmäktige i varje medlemskommun som antar den.

Kommunerna i Västmanland har tillsammans med Heby och Enköpings kommun bildat Vafabmiljö kommunalförbund. I Vafabmiljö-regionen bor cirka 340 000 personer och här finns cirka 16 000 företag. Medlemskommunerna har lämnat över ansvaret i miljöbalkens 15 kapitel till Vafabmiljö. Det innebär att Vafabmiljö sköter den strategiska planeringen, hanteringen av avfall och den myndighetsutövning som behövs i samband med detta. Kommunerna ansvarar för tillsyn enligt miljöbalken, arbete med nedlagda deponier, arbete mot nedskräpning och genomförande av vissa aktiviteter i avfallsplanen.

Syfte

Syftet med avfallsplanen är att stärka arbetet med att minska avfallet och att det avfall under kommunalt ansvar som uppstår inom Vafabmiljöns region ska hanteras enligt avfallstrappan. Inom Vafabmiljö-regionen ska vi helt enkelt bli bättre på att minska avfallsmängderna och återanvända mera. Det avfall som ändå uppstår ska till så stor del som möjligt återvinnas och hanteras på ett säkert sätt. Avfallsplanen är det strategiska dokument som pekar ut vad som ska göras, beskriver hur arbetet är organiserat, sätter tidsramarna och gör ansvarsfördelningen tydlig.

Genom arbetet med att uppnå avfallsplanens mål bidrar vi även till att regionala, nationella och globala mål uppnås. De mål som berörs finns sammanställda i Bilaga X - Mål som berör avfallsplanen. Utöver dessa mål har medlemskommunerna också egna mål i sina olika styrande planer och program som berör samma områden som avfallsplanen.

Avgränsningar

Avfallsplanen innehåller inte mål och aktiviteter för avloppsslam eller massor från verksamheter. Det beror på att en avfallsplan endast omfattar sådant avfall som klassas som kommunalt avfall.

Avfall från septiktankar och avloppsrening, det vill säga slam, är inte kommunalt avfall men kommunen har enligt 15 kap. 20 § miljöbalken ansvar för att transportera bort och behandla vissa avloppsfraktioner. Detta uppdrag har kommunerna överlämnat till Vafabmiljö att utföra.

Inte heller massor som uppstår när kommunen driver sin verksamhet ingår i avfallsplanen. Däremot är det utpekad enligt miljöbalken att alla verksamheter ska främja återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material och råvaror så att ett kretslopp uppnås. Det betyder att samhällsplanering behöver ske på ett sådant sätt att masshanteringen minskas.

Uppföljning

Den första uppföljningen av avfallsplanen gjordes två år efter antagandet och undersökte hur arbetet gick med aktiviteterna. En andra och mer ingående uppföljning gjordes under 2025 där mål och aktiviteter följdes upp. Uppföljningen visade att det gick bra för vissa målområden, både genom antal utförda aktiviteter och uppfyllelse av mål. Sett till helheten är det dock mycket arbete kvar för att nå flera av målen, trots att många aktiviteter är genomförda. Rapporten från halvtidsuppföljningen finns att läsa i Bilaga X.

Statusen för aktiviteterna i avfallsplanen kommer att följas upp årligen för att se hur genomförandet går. Även målen kommer att följas upp årligen genom de utpekade uppföljningssätten. För vissa mål kommer en mer fördjupad uppföljning att göras efter 2030. Anledningen till det är att bedömningen av måluppfyllelsen kommer att vara mer krävande eller att en längre tid behövs för att kunna se arbetets effekter. Vafabmiljö är ansvariga för att samordna uppföljningen och den utpekade organisationen för respektive mål ska bidra med underlag till uppföljningen. Resultatet från samtliga uppföljningar kommer att redovisas för Vafabmiljös direktion, Medlemsrådet och i Samrådsorganet. Även kommunstyrelsen i respektive medlemskommun kommer att få ta del av uppföljningen.

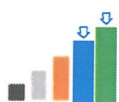
Ansvar för genomförande av aktiviteter

Avfallsplanens aktiviteter berör flera olika aktörer som till exempel Vafabmiljö, de tolv medlemskommunerna, fastighetsägare, verksamheter och hushåll. Ansvaret för genomförande av aktiviteterna ligger dock enbart på Vafabmiljö och de tolv medlemskommunerna. I tabellerna över aktiviteterna finns det förslag på vilka nämnder, förvaltningar, avdelningar, enheter och liknande som är lämpliga att involvera i arbetet med de olika aktiviteterna. Eftersom kommunerna är organiserade på olika sätt kan namnen skilja sig något, men de ger en uppfattning om var i organisationen arbetet bör utgå från. För vissa kommuner kan det även innebära kommunala bolag eller andra kommunalförbund.

För att planen ska få effekt behöver avfallsplanens aktiviteter inkluderas i övergripande planering och årliga verksamhetsplaner. Aktiviteterna behöver både planeras, resurssättas och följas upp i de berörda verksamheterna. De aktiviteter som finns i avfallsplanen är framtagna för att leda till att målen uppfylls, men även annat arbete utöver aktiviteterna som kan bidra till målen uppfyllnad kan såklart genomföras.

2 Mål och aktiviteter

Aktiviteterna i avfallsplanen gäller för åren 2027–2030 och alla mål har 2030 som målför. I kolumnen längst till höger i tabellen över målen aktiviteter visar färgsättningen vilka som huvudsakligen berörs av arbetet. Blå markering är kommunerna, grön markering är Vafabmiljö och rosa markering är sådant som både kommunerna och Vafabmiljö behöver arbeta med.

Målområde 1 – Minska avfallet

Att minska mängderna avfall är prioriterat på alla nivåer – från de globala Agenda 2030-målen och EU:s lagstiftning till våra nationella, regionala och lokala mål.

Avfallsmängderna hänger ihop med våra beteenden, framför allt hur vi konsumerar och hur vi tar vara på sådant som redan har producerats. Det kan exempelvis vara i form av trasiga arbetskläder, elektronik, möbler och använda engångsprodukter.

Miljöbalken ger ansvar till den som ska behandla avfall för att ta vara på sådant som har lämnats som avfall men som skulle kunna återanvändas efter kontroll, rengöring eller reparation. Det kan exempelvis ske genom att besökare på återbruken lämnar ifrån sig detta på en särskild plats eller genom att sådant som har slängts i en container tas omhand av personalen efteråt.

För att minska avfallsmängderna krävs både mer kunskap och en förändring i inställningen till våra saker och hur vi konsumerar. Det behöver bli mer naturligt att i första hand låna, hyra eller köpa begagnat och i andra hand köpa nytt. Mängderna onödigt matavfall eller matsvinn, alltså sådant som hade kunnat ätas men som har blivit dåligt, behöver också minska.

Mål 1.1 – Avfallsmängderna ska ha minskat jämfört med 2020.

Det allra bästa är om vi kan minska mängderna avfall som uppstår genom att bli bättre på att använda allt som redan har producerats en längre tid innan det blir avfall. Målet avser insamlat matavfall, restavfall, grovavfall och farligt avfall via fastighetsnära insamling och återbruken. Förpackningar ingår inte i målet eftersom de finns med i målområde 2 "Ta vara på avfallet".

Uppföljning	Utgångsvärde (2020)	Nuläge (2025)	Målvärde	Uppföljningsansvarig
Antal insamlade kg/person och år (Hämtas från Avfall Web i KOLADA-rapporten).	496 kg/person och år	404 kg/person och år	Mindre än 496 kg/person och år	Vafabmiljö
Antal insamlade ton till återanvändning (Hämtas från Avfall Web nummer I69 + I67 samt eventuellt produktåterbruk).	Okänt	118 ton	Säkerställd statistik. Önskvärt med en ökning.	Vafabmiljö

Delmål 1.1.1 – Mängden restavfall ska ha minskat med 30 % jämfört med 2023.

Mängden restavfall, som både är dyrt att ta hand om och orsakar koldioxidutsläpp, behöver minska. Delmålet är hämtat från Avfall Sveriges gemensamma 30/30-mål, vilket är anledningen till att startåret är 2023 i stället för 2020, och avser det restavfall som är kommunalt avfall.

Uppföljning	Utgångsvärde (2023)	Nuläge (2025)	Målvärde	Uppföljningsansvarig
Antal insamlade kg restavfall/person och år (Hämtas från Avfall Web i Värderingsrapporten, under kategorin "Avfallsmängder").	133 kg/person och år	127 kg/person och år	93 kg/person och år	Vafabmiljö

Nummer	Aktiviteter för mål 1.1	Lämplig för genomförande
1.1.a	Utveckla avfallstaxan och avfallsföreskrifterna för att ge större incitament att minska mängden restavfall.	Vafabmiljö (avdelning Hållbarhet och strategi)
1.1.b	Utveckla Vafabmiljös möjligheter att tillgängliggöra insamlat material eller produkter till återanvändning för privatpersoner och andra aktörer i regionen.	Vafabmiljö (avdelning Hållbarhet och strategi, enhet Återbruk, enhet Återvinning)
1.1.c	Utveckla möjligheter för invånare att dela, låna och hyra lokalt.	Kommunerna (kultur & fritid, utbildning, arbetsmarknad)
1.1.d	Synliggör initiativ och aktiviteter inom kommunens geografiska område som bidrar till ökad återanvändning och avfallsminimering.	Kommunerna (kommunikation, hållbarhet)

Mål 1.2 - Kommunerna ska ha ökat sitt arbete med avfallsminimering och återanvändning i den egna verksamheten.

Genom att bland annat ställa krav i upphandlingar kan kommunerna utnyttja sin inköpskraft för att främja cirkularitet. Att också använda de resurser som redan finns tillgängliga och förlänga livslängden på produkter i verksamheterna kan minska både klimatpåverkan och kostnaderna.

Uppföljning	Nuläge	Uppföljningsansvarig
-------------	--------	----------------------

Årligen ska status anges för de tillhörande aktiviteterna.

Några kommuner har kommit igång, men systematiskt arbete saknas.

Kommunerna

I slutuppföljningen redovisas:

- Antal upphandlingar med krav på återanvändning eller avfallsförebyggande åtgärder.
- Antal verksamheter som genomfört åtgärdsplaner för att minska sitt avfall.

Kommunerna

Nummer	Aktiviteter för mål 1.2	Lämplig för genomförande
1.2.a	Etablera rutiner för upphandling och inköp av varor, material och tjänster som leder till minskade avfallsmängder för kommunala offentliga verksamheter.	Kommunerna (kommunstyrelse, upphandling) och Vafabmiljö (upphandlingsfunktionen)
1.2.b	Delta i nätverk för cirkulära upphandlingar för att utveckla arbete med kravställning om avfallsminimering och återanvändning vid upphandling.	Kommunerna (upphandling). Vafabmiljö (avdelning Hållbarhet och Strategi) samordnar nätverket.
1.2.c	Delta i nätverk för att minska avfallet.	Kommunerna (alla nämnder). Vafabmiljö (avdelning Hållbarhet och Strategi) samordnar nätverket.

1.2.d Ta fram och genomför åtgärdsplaner för att minska avfallet och öka återvinningen i den egna verksamheten.

Kommunerna (alla nämnder, Vafabmiljö erbjuder utbildning och processtöd till kommunerna) och Vafabmiljö (alla avdelningar)

1.2.e Förlänga livslängden för elektronik genom exempelvis krav i upphandlingar, möjlighet till renovering och återanvändning samt rutiner kring hantering och uppgradering.

Kommunerna (IT, upphandling) och Vafabmiljö (IT, upphandling)

1.2.f Utveckla interna möjligheter att ta vara på befintliga resurser som exempelvis möbler och arbetskläder genom att dela, låna, hyra, rekonditionera, reparera och liknande.

Kommunerna (alla nämnder)

1.2.g Minska mängden bygg- och rivningsavfall inklusive massor från bygg-, mark- och anläggningsprojekt.

Kommunerna (upphandling, samhällsbyggnad, fastighet)

Målområde 2 – Ta vara på avfallet

I Sverige finns lagkrav på att förpackningar i metall, papper, kartong, plast och glas ska återvinnas till nya förpackningar, men ändå nås inte EU:s uppsatta mål. Fler förpackningar måste både sorteras ut och samlas in för att öka materialåtervinningen. Förutom förpackningar finns det också andra typer av avfall som kan materialåtervinnas. Två exempel är den metallskrot och elektronik som samlas in som grovavfall på återbruken.

Enligt lag ska också allt matavfall sorteras ut. Med matavfall menas både sådant som inte går att undvika, som till exempel skal, ben och kaffesump, och sådant som egentligen inte hade behövt slängas, alltså matsvinn. Efter insamling behandlas matavfallet i en biogasanläggning som genom biologisk återvinning producerar fordonsgas. Utöver fordonsgasen bildas också biogödsel som sen kan användas som gödning på åkrar.

På återbruken samlas det också in avfall som inte kan materialåtervinnas, till exempel gammal tapet, mattor och trasiga vattenslangar. Dessa material skickas i stället till energiåtervinning där energin från förbränningen av avfall omvandlas till värme och elektricitet. Det finns dock möjlighet att materialåtervinna ännu mer av det som idag går till energiåtervinning.

Annat avfall som uppstår kan vara restavfall i form av blöjor, snusprillor och kuvert. Undersökningar¹ visar att knappt hälften av hushållens restavfall är rätt sorterat. Genom att bli bättre på att sortera ut det som inte hör hemma i restavfallspåsen kan vi se till att mer avfall tas omhand på ett bättre sätt.

Mål 2.1 - Minst 60 % av kommunalt avfall samlas in för materialåtervinning.

Med kommunalt avfall menas "avfall från hushåll och sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll", läs mer i ordlistan på sida 26. Att ta vara på avfall genom materialåtervinning eller biologisk behandling är bättre än att skicka det till förbränning. Det minskar kostnaderna och ökar miljönyttan.

Uppföljning	Nuläge (2025)	Uppföljningsansvarig
Andel som samlats in för materialåtervinning (Hämtas från Avfall Web i KOLADA-rapporten, nummer NT465 "Hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling").	37 %	Vafabmiljö

Delmål 2.1.1 - Mindre än 20 % av restavfallet ska bestå av felsorterade förpackningar.

Det finns ett nationellt mål som säger att 2030 ska minst 70 % av förpackningarna som sätts på marknaden materialåtervinnas. Det betyder att fler förpackningar behöver samlas in istället för att hamna i restavfallet för att återvinningsmålet ska kunna uppnås.

Uppföljning	Nuläge	Uppföljningsansvarig
Andel av vikten i restavfallet som består av förpackningar vid plockanalys.	(2023) 25 %	Vafabmiljö
Totalt insamlade vanliga förpackningar (Hämtas från Avfall Web, indatapunkt I6).	(2025) 15 042 ton	Vafabmiljö

¹ PM Sammanställning av plockanalysresultat i Avfall Web 2021–2023, Avfall Sverige, avfallsverige.se

Delmål 2.1.2 - Minst 75 % av uppkommet matavfall blir biologiskt återvunnet.

Målet är hämtat från de nationella etappmålen. Av det matavfall som uppstår i hushåll, storkök och restauranger ska så mycket som möjligt tas omhand i biogasanläggningen. Då kan det bli fordonsgas och biogödsel som sen används som näring på åkermark. Hur mycket som hamnar hos biogasanläggningen påverkas av sorteringen hos de som skapar matavfallet och hanteringen vid insamlingen och på biogasanläggningen.

Uppföljning	Nuläge (2025)	Uppföljningsansvarig
Andel av antal ton uppkommet matavfall som rötas där näringsämnen tas tillvara (Hämtas från Avfall Web i Avfallsindikatorer-rapporten, TR15).	48 %	Vafabmiljö

Delmål 2.1.3 - Minst 25 % av grovavfallet på återbruken samlas in för materialåtervinning.

Genom att förbättra insamlingen på återbruken kan mer material från grovavfallet sorteras ut till materialåtervinning istället för att gå till förbränning. För det krävs både välplanerade återbruk och samarbete med besökare.

Uppföljning	Nuläge (2025)	Uppföljningsansvarig
Andel av antal ton grovavfall på återbruken som är insamlat för materialåtervinning (Hämtas från Avfall Web i Trendrapport – Återvinning, "Andel grovavfall till materialåtervinning av totalt insamlat grovavfall").	12,6 %	Vafabmiljö

Delmål 2.1.4 - Mindre än 25 % av restavfallet ska bestå av felsorterat matavfall.

När matavfall läggs i restavfallspåsen istället för att sorteras ut separat kommer inte näringsämnena att tas tillvara i biogasanläggningen. Det gör att värdefulla näringsämnen inte utnyttjas på bästa sätt.

Uppföljning	Nuläge (2026)	Uppföljningsansvarig
Andel av vikten i restavfallet som består av matavfall vid plockanalys.	28 %	Vafabmiljö

Nummer	Aktiviteter för mål 2.1	Lämplig för genomförande
2.1.a	Ta fram arbetssätt och rutiner för att inte behöva klassa om matavfallspåsar som har lagts i plastpåsar till restavfall så att mer matavfall kan tas tillvara.	Vafabmiljö (avdelning Hållbarhet och strategi, avdelning Transport och Logistik, enhet Gas).
2.1.b	Identifiera materialströmmar och aktörer som kan bidra till att material från hushållens grovavfall återvinns i större utsträckning än i dagsläget.	Vafabmiljö (avdelning Hållbarhet och strategi, avdelning Anläggningar och behandling).
2.1.c	Samverka med Mälarenergi för en differentierad avgift som incitament för att minska plasten i avfall som skickas till energiåtervinning.	Vafabmiljö (avdelning Hållbarhet och strategi)
2.1.d	Utveckla arbetet med analys av statistik för insamlat material, för både återanvändning och återvinning, på återbruken.	Vafabmiljö (enhet Återbruk och enhet Återvinning)
2.1.e	Införa sortering av matavfall, förpackningar och returpapper på samtliga kommunala arbetsplatser och vid evenemang där kommunen är direkt arrangör eller är finansiär.	Kommunerna (alla nämnder)
2.1.f	Utveckla arbetssätt och teknik för att ge kunder återkoppling på sin sortering.	Vafabmiljö (avdelning Kund och kommunikation samt avdelning Hållbarhet och strategi)

Mål 2.2 - Samarbetet mellan Vafabmiljö och fastighetsägare för flerbostadshus är väl utvecklat.

Fastighetsägare av flerbostadshus, både privata och kommunala, har en nyckelroll för att fler förpackningar och mer matavfall ska samlas in. Det gäller både vid utformningen av hämtplatsen samt kunskap och acceptans hos de som använder avfallets insamlingssystem.

Uppföljning	Nuläge	Uppföljningsansvarig
Redovisning av plan eller etablerade arbetssätt och rutiner för samarbete.	I samband med Närsorterat har kundkontakter påbörjats, arbetet behöver struktureras och bli långsiktigt.	Vafabmiljö

Nummer	Aktiviteter för mål 2.2	Lämplig för genomförande
2.2.a	Utveckla arbetssätt för att strukturerat jobba med tidig dialog med byggherrar för att minska antalet problematiska hämtställen.	Vafabmiljö (avdelning Kund och kommunikation)
2.2.b	Utveckla arbetssätt för att ge stöd till fastighetsägare som tar olika kulturer och sociala gruppers behov i beaktande.	Vafabmiljö (avdelning Kund och kommunikation)

Målområde 3 – Hantera avfallet säkert

Ibland kan det uppstå avfall som innehåller farliga ämnen och som därför inte ska fortsätta cirkulera i kretsloppet. Denna typ av avfall behöver tas omhand på ett säkert sätt för att inte skada människor och miljö. Därför ska farligt avfall inte läggas tillsammans med restavfall i den vanliga soppåsen. Exempel på farligt avfall som är vanligt är färgrester från målning, lösningsmedel, batterier, lysrör och olika slags kemikalier.

Det finns också avfall som inte går att återanvända eller återvinna och som därför deponeras, till exempel isolering och porslin. I Sverige deponeras idag bara små mängder och avfallet behandlas inte igen när det väl har lagts i marken. För att inte avfallet ska bli en risk i framtiden behöver nya deponier byggas på ett särskilt sätt. Gamla deponier är inte byggda så här och därför behöver de fortsätta att tas omhand. En avfallsplan ska även innehålla uppgifter om nedlagda deponier inklusive en bedömning av risken för människors hälsa och miljön, se bilaga X.

Mål 3.1 - Systematiserad hantering av farligt avfall i de kommunala verksamheterna.

Farligt avfall uppstår när kommunen bedriver sin verksamhet. Exempel på vanligt förekommande farligt avfall är läkemedel, stickande och skärande avfall, färgrester från målning, lösningsmedel, batterier, lysrör och växtskyddsmedel. I sin roll som avfallsproducent behöver kommunerna ha rutiner och en systematik för insamling och bortskaffning av farligt avfall som uppfyller lagstiftning och krav på dokumentation.

Uppföljning	Nuläge	Uppföljningsansvarig
I slutuppföljningen redovisas infört systematiskt arbetssätt i kommunens verksamhet.	Praktiskt genomförbar hantering saknas i flera kommuner. Det saknas stöd för verksamheterna att göra rätt.	Kommunerna

Nummer	Aktiviteter för mål 3.1	Lämplig för genomförande
3.1.a	Upphandla och införa ett system som stödjer kommunens arbete med farligt avfall enligt lagstiftningens krav på dokumentation, rapportering, insamling och transport.	Kommunerna (kommunstyrelse, teknik, social)

Mål 3.2 - Nyttan från markytan på Vafabmiljös sluttäckta deponier ska ha ökat.

På Vafabmiljös anläggningar finns fem sluttäckta deponier. Dessa behöver fortsätta övervakas för att upptäcka och hantera negativ påverkan på miljön. Den stora markyta som deponier utgör går dock även att använda för att öka samhällsnyttan. På så sätt kan platserna även ha en positiv effekt på området de ligger i.

Uppföljning	Nuläge	Uppföljningsansvarig
Redovisning av plan eller aktiviteter som har genomförts för att öka nyttan från de sluttäckta deponierna.	Inget arbete har påbörjats.	Vafabmiljö

Nummer	Aktiviteter för mål 3.2	Lämplig för genomförande
3.2.a	Genomföra åtgärder som bidrar till biologisk mångfald, energiförsörjning, rekreation eller andra nyttor.	Vafabmiljö (avdelning Anläggningar och behandling)

Mål 3.3 - Senast 2050 ska samtliga deponier inom riskklass 1 och 2 vara åtgärdade.

I kommunerna finns deponier som kommunerna själva har ansvar för. Dessa är ofta gamla och avslutade för längesedan. Mål sätts endast för deponier inom riskklass 1 och 2, men åtgärder behöver genomföras även för deponier inom riskklass 3. Se Bilaga X för förteckning över kommunernas nedlagda deponier.

Uppföljning	Nuläge	Uppföljningsansvarig
Redovisning årligen av hur arbetet går.	Flera kommuner har långsiktiga planer för förorenade områden.	Kommunerna

Nummer	Aktiviteter för mål 3.3	Lämplig för genomförande
3.3.a	Tillsätta de personella och ekonomiska resurser som behövs för att arbeta med nedlagda deponier.	Kommunerna (kommunstyrelse, tekniska)

Målområde 4 – Minska nedskräpningen

I Vafabmiljös medlemskommuner används varje år flera miljoner kronor för att städa offentliga miljöer. De negativa effekterna av nedskräpning är många och täcker in alla sidor av hållbarhet; miljömässig, social och ekonomisk. Skräpiga miljöer känns ofta otrevliga och otrygga och sju av tio ser nedskräpning som ett stort problem². När det redan ligger skräp på en plats leder det också oftast till att mer skräp slängs där eller att platsen blir förstörd. För att stoppa nedskräpningen

² Skräpbarometern 2025, Håll Sverige Rent, Hsr.se

går det att jobba med både beteendeförändring och fysiska åtgärder i stadsmiljön. Ett bra verktyg för att kunna följa utvecklingen av nedskräpningen är att genomföra skräpmätningar.

Mål 4.1 - Nedskräpningen ska ha minskat jämfört med 2020.

Genom att minska mängden nedskräpning kan kommunen minska sina kostnader, öka tryggheten och minska den negativa miljöpåverkan.

Uppföljning	Nuläge	Uppföljningsansvarig
Underlag som kan användas för att bedöma utvecklingen i kommunen: • Genomförda aktiviteter. • Kostnader som rapporterats in till Naturvårdsverket för att städa upp avfall som skräpats ned. • Resultat från skräpmätning. • Antal deltagare i skräpplockarkampanjer.	Kommunerna har olika ambitionsnivå och tillgängliga resurser för arbetet. De har kommit olika långt med att genomföra skräpmätningar.	Kommunerna

Nummer	Aktiviteter för mål 4.1	Kommun
4.1.a	Delta i Håll Sverige Rents kampanj årligen genom att uppmuntra alla förvaltningar att låta medarbetare, skolelever och förskolebarn avsätta 1–2 timmar till att plocka skräp inom geografiskt tilldelade områden.	Arboga
4.1.b	Genomföra skräpmätningar regelbundet för att mäta nivån av nedskräpningen i kommunen och för att se eventuella effekter av kampanjer och liknande.	Arboga
4.1.c	Arbeta aktivt för att få företag som har containers som samlingskärl att låsa dem eftersom olåsta och öppna containrar leder till att skräp sprids i närområdet.	Arboga
-	<i>Ej inkommit med aktiviteter.</i>	Enköping (Tekniska nämnden)

4.1.d	Utföra skräpmätning årligen.	Fagersta
4.1.e	Erbjuda ersättning till föreningar som genomför städning av nedskräpning.	Fagersta
-	<i>Ej inkommit med aktiviteter.</i>	Hallstahammar
4.1.f	Genomföra översyn och optimering av offentliga soptunnor.	Heby (Tekniska enheten)
4.1.g	Använda Håll Sverige Rents tilläggsfrågor om nedskräpning i medborgarenkäten när den genomförs.	Kungsör
4.1.h	Genomföra exempelvis skräpplockaraktiviteter eller informationskampanjer i samband med den årliga Världsmiljöveckan.	Kungsör
4.1.i	Delta årligen i Håll Sverige Rents nationella skräpplockardagar riktade till barn och ungdomar.	Kungsör
4.1.j	Genomföra skräpmätning enligt Håll Sverige Rents koncept. Resultaten används för att följa utvecklingen över tid och rikta informationsinsatser mot de platser och skräptyper där nedskräpningen är störst.	Köping
4.1.k	Genomföra riktade informationsinsatser om nedskräpning, exempelvis genom tillfälliga skyltar, markdekaler eller informationsinsatser på plats i områden som är särskilt nedskräpade. Insatserna kan kombineras med fysisk åtgärd (städning eller extra kärl) för ökad effekt.	Köping
4.1.l	Genomföra årlig utvärdering för att följa upp nedskräpningsläget och effekterna av kommunens insatser. Underlaget används för att förbättra och prioritera kommande åtgärder.	Köping

4.1.m	Utföra skräpmätning årligen.	Norberg
4.1.n	Genomföra minst en aktivitet årligen som syftar till att minska nedskräpningen i kommunen.	Sala
4.1.o	Genomföra en aktivitet mot nedskräpning årligen.	Skinnskatteberg
4.1.p	Genomföra översyn och optimering av offentliga soptunnor.	Skinnskatteberg
4.1.q	Genomföra städdagar i skolorna.	Surahammar
4.1.r	Utföra extra skräpmätning i Midgårdsparken för att få en indikation på om det minskar.	Surahammar
4.1.s	Utföra städning längs vägarna årligen med hjälp av föreningar.	Surahammar
4.1.t	Genomföra informationskampanjer om hur skräp ska hanteras i kommunen.	Surahammar
4.1.u	Föra statistik över större nedskräpningar, till exempel grovavfall som lämnas i skogen.	Surahammar
4.1.v	Delta årligen i Skräpplockardagarna genom att kommunen sprider information till förskolor och skolor. Barn- och utbildningsförvaltningens nämnder ska avsätta medel för att ytterligare öka kampanjens synlighet och skapa engagemang. Medlen kan används till exempelvis kampanjmaterial, inspirationsföreläsning eller inköp av "plockpinnar".	Västerås
4.1.w	Regelbundet genomföra skräpmätningar.	Västerås
4.1.x	Genomföra insatser där föreningslivet bidrar till ett skräpfritt Västerås i samarbete med Städa Sverige.	Västerås

4.1.y Delta i Håll Sverige Rent-kampanjen "Hela Sverige plockar skräp" med medarbetare från Västerås stad.

Västerås

Mål 4.2 - Anmälningar om nedskräpning hanteras skyndsamt.

Skräp som blir liggande och inte åtgärdas bidrar till att miljön upplevs otrygg och oattraktiv. Redan nedskräpade områden leder även till ytterligare nedskräpning. Därför är det viktigt att skräp som lämnats snabbt städas bort.

Uppföljning	Nuläge	Uppföljningsansvarig
Redovisning av etablerade rutiner och arbetssätt.	Ett arbete finns påbörjat men behöver struktureras och etableras på bredare front.	Vafabmiljö

Nummer	Aktiviteter för mål 4.2	Lämplig för genomförande
4.2.a	Ta fram rutiner för att förebygga nedskräpning och skyndsamt kunna åtgärda anmälningar om nedskräpning vid Vafabmiljös anläggningar och vid fastighetsnära insamling.	Vafabmiljö (avdelning Transport och logistik samt Anläggningar och behandling)

3 Styrmedel som kommer att användas

I detta avsnitt beskrivs de styrmedel som används i syfte att nå avfallsplanens mål och för att genomföra de olika aktiviteterna.

Avfallsföreskrifter

Enligt miljöbalken ska det för varje kommun finnas avfallsföreskrifter. Dessa är gemensamma för alla Vafabmiljös medlemskommuner och beslut om antagande fattas av kommunfullmäktige i varje kommun. Föreskrifterna är ett av de viktigaste styrmedlen för den kommunala avfallshanteringen och innehåller de lokala bestämmelserna för hanteringen av avfall under kommunalt ansvar. I föreskrifterna beskrivs bland annat vilka skyldigheter fastighetsinnehavare och verksamhetsutövare har för det avfall de skapar. Där beskrivs även hur avfall ska sorteras och lämnas, till exempel till återbruken.

Avfallstaxa

I avfallstaxan finns avgifter för hämtning och hantering av avfall under kommunalt ansvar. Liksom för avfallsföreskrifterna fattar respektive kommuns fullmäktige beslut om att anta taxan, som är gemensam för alla medlemskommuner. Likställighetsprincipen är en viktig grund för taxan och den innebär att alla kommuninvånare ska behandlas på samma sätt.

Taxan ska vara konstruerad enligt självkostnadsprincipen, vilket innebär att de avgifter som totalt sett tas ut för hantering av avfall under kommunalt ansvar inte får vara större än de totala kostnaderna. Avgifterna är ett viktigt ekonomiskt styrmedel för att påverka invånare och verksamheters sortering. Enligt miljöbalken får avfallstaxan vara miljöstyrande och tas ut på ett sådant sätt att avfallsförebyggande åtgärder, återanvändning, återvinning eller annan miljöanpassad avfallshantering främjas. Kommunen får även finansiera information om avfallsförebyggande åtgärder till hushåll och verksamheter, som har avfall under kommunalt ansvar, genom avfallstaxan.

Kommunikation och information

Sedan augusti 2020 är det lagkrav på att kommuner ska lämna information till hushållen om avfallsförebyggande åtgärder. Vafabmiljös största informationskanaler är vafabmiljo.se med Mina sidor (där kunderna kan genomföra tjänster i inloggat läge), Avfallsappen samt kundtidningen Cirkulera som når alla hushåll en gång om året.

De största kommunikationskanalerna är kundcenter och återbruken. I kundcenter får fastighetsägare och kunder råd om vilka avfallstjänster som passar respektive fastighetsägare eller kund samt föreslår abonnemang som hjälper kunden att minska sitt avfall. Vid besök på något av Vafabmiljös 18 återbruk finns medarbetare på plats som guidar och hjälper kunderna, så att mer avfall tas om hand enligt avfallstrappan. Vafabmiljö genomför också kommunikationsarbete via förbundets miljöinformatörer som besöker skolor, föreningar och publika evenemang och tar emot studiebesök på avfallsanläggningarna.

Tillsyn

De kommunala tillsynsmyndigheterna (miljö- och hälsoskyddskontor eller motsvarande) utövar tillsyn över verksamheter. De ska i sin tillsyn kontrollera exempelvis hur avfallet hanteras. Tillsynsmyndigheterna kan ge råd, men vid behov också förelägga verksamhetsutövare att förbättra sin avfallshantering. Det är en utmaning för tillsynsmyndigheterna att ha resurser för att rikta tillsynen åt det håll där det ger störst effekt³. I praktiken innebär det att kommunernas tillsynsarbete fokuserar på olika delar och att de kommunala tillsynsplanerna ser olika ut. En ökad samverkan och kunskapsutbyte mellan de kommunala tillsynsmyndigheterna rekommenderas.

Fysisk planering

I sin roll som fysisk planerare styr kommunen användningen av kommunens mark. Enligt plan- och bygglagen (2010:900) är avfallshanteringen ett allmänt intresse och ska uppmärksammas på ett tidigt stadium i den fysiska planeringen⁴. En fråga som aktualiserats är ytor för etablering av nya återbruk eftersom det har visat sig innebära vissa utmaningar att hitta ytor som motsvarar de krav som finns på en återvinningscentral. För en beskrivning av hur behovet av platser för anläggningar för att hantera avfall har tillgodosetts i kommunernas översiktsplaner, se Bilaga X Kartläggning av kommunernas översiktsplaner.

Hur bebyggelse och byggnadsverk utformas påverkar möjligheter till återanvändning och hantering av avfall. Ett exempel på åtgärd som kommunen ska vidta i sin roll som fysisk planerare för att underlätta avfallshanteringen är att avsätta skyddszoner för avfallsanläggningar. Kommunerna behöver i ett tidigt skede involvera Vafabmiljö i planeringsprocessen för att säkerställa att avfallsfrågor beaktas under planering av nya områden och vid ny- och ombyggnad.

Upphandling

Den offentliga upphandlingen är ett viktigt verktyg i omställningen till en cirkulär ekonomi. Eftersom det i Sverige varje år görs offentliga upphandlingar för över 1 000 miljarder kronor är upphandlingar en motor i omställningen⁵. Att jobba med cirkulära upphandlingar innebär att till exempel upphandla varor och tjänster som består av eller använder återvunnet material, återanvända komponenter eller genom att ställa krav som ger varor en längre livslängd.

Samverkan

Vafabmiljö som kommunalförbund bildades för tio år sedan för att tillsammans stå starkare när utmaningarna inom avfallsområdet krävde högre kapacitet och ökad kompetens. Hittills har stordriftsfördelarna tjänat sitt syfte väl när det kommer till logistik och en effektiv avfallshantering. Nu behöver samverkan ta ytterligare ett steg och få positiva effekter även på arbetet med återanvändning och att förebygga avfall. Det gäller både samverkan mellan kommunerna och Vafabmiljö men också

³ Lägesbild för tillsynsområdet [lägesbild-avfall.pdf](#), Naturvårdsverket

⁴ Plan- och bygglagen (2010:900)

⁵ Upphandling för att främja cirkulär ekonomi | Upphandlingsmyndigheten, Upphandlingsmyndigheten

mellan Vafabmiljö och andra aktörer. För att nå framgång i arbetet med förebyggande av avfall krävs mer samverkan inom regionen som helhet, exempelvis med företag inom tillverknings- och byggindustrin eller aktörer inom ideell sektor.

4 Framtida insamlingssystem och anläggningar

Enligt Avfall Sverige⁶ visar trenden att avfallsmängderna i Sverige minskar och att den långsiktiga utvecklingen pekar på att fler resurser tas tillvara. Den senaste tioårsperioden kännetecknas av att ny lagstiftning har införts i hög takt. Den nya lagstiftningen syftar till att påverka avfallshanteringen i rätt riktning: uppåt i avfallstrappan. Lagstiftningen för med sig ett behov för avfallsbranschen av att ställa om och anpassa sin verksamhet för att möta de nya kraven, där det som tidigare setts som avfall nu utgör en resurs.

Förpackningar

Utbyggnaden av fastighetsnära insamling av förpackningar, hos hushåll som sedan tidigare inte haft tillgång till detta genom till exempel en miljöbod, påbörjades i Vafabmiljö-regionen under 2025 i enlighet med förordning 2022:1274 om producentansvar för förpackningar. I takt med att den fastighetsnära insamlingen byggs ut kommer behovet av att lämna förpackningar på återvinningsstationer att minska. Antalet återvinningsstationer ska ses över, men de kommer att fylla ett annat syfte då de istället kommer att bli samlingsplats för skrymmande förpackningar. Möjligheten att lämna förpackningar på återbruken blir kvar, för särskilda tillfällen då fastighetens egna kärl eller behållare inte räcker till.

Grovavfall

Återbruken kommer få en än viktigare roll för att hantera grovavfall men även för att nå mål om att återanvända och återvinna. Utveckling av återbruken sker i enlighet med planen för Återbruk 2.0, där lokala förutsättningar styr ordningen för genomförandet. Tidsplanen för genomförandet sträcker sig preliminärt fram till 2035. Utöver Återbruk 2.0 behöver återbruken i närtid utvecklas för att under avfallsplanens tidsperiod leva upp till målen om att förebygga avfall samt återvinna mer material.

Matavfall

Det är sedan 2024 lag på att sortera ut sitt matavfall för både hushåll och verksamheter. Enligt avfallsförordningen⁷ ska utsorteringen ske genom separat insamling via kärl eller i godkänd hemkompost. I Vafabmiljö-regionen finns det hushåll och verksamheter som använder matavfallskvarn ansluten till ett avloppssystem som behandlingsmetod. Detta är inte tillåtet sedan

⁶ svensk-avfallshantering-2024.pdf

⁷ Avfallsförordning (2020:614) | Sveriges riksdag

2024 men dispens har beviljats av Naturvårdsverket fram till 2028. Efter det behöver dessa hushåll och verksamheter ha en annan lösning som är godkänd för att hantera deras matavfall.

Avfallsanläggningar

Utveckling av Vafabmiljös nuvarande fem anläggningar kommer att ses över i en långsiktig strategi med perspektivet 10–15 år. Syftet är att bättre möta de krav som ställs utifrån lagstiftning om till exempel förpackningsinsamling, invasiva växter och återanvändning av grovavfall. Dessa anläggningar förväntas få en annan roll och betydelse när avfallshanteringen förändras över tid i enlighet med avfallshierarkin. De fem anläggningarna är Gryta (Västerås), Annelund (Enköping), Isätra (Sala), Sänkmossen (Fagersta) samt Norsa (Köping).

Förebyggande av avfall

I dagsläget är det inte helt klarlagt hur arbete med att förebygga avfall ska organiseras för att genomföras både systematiskt och långsiktigt. För vissa typer av avfall, som matsvinn i skolor och äldreboenden, är det mer självklart att det är kommunernas kostnader och motsvarande som ansvarar för arbetet. När det gäller andra delar upplevs ansvarsfördelningen mellan Vafabmiljö och kommunerna lite otydligare. Kommunalförbundets stordriftsfördelar när det gäller att hantera avfall är inte nödvändigtvis överförbart på arbete med att minska avfallet eftersom det i många fall är ett arbete som behöver göras med utgångspunkt i varje verksamhet. Organisationen kring förebyggande av avfall i kommunerna och på Vafabmiljö behöver därför klargöras framöver för att få till ett strategiskt arbete i frågan.

5 Avfallsplanens framtagande

Arbetet med att ta fram avfallsplanen började 2017 då projektet Dialogen startades. Genom Dialogen genomfördes workshops med politiker och tjänstepersoner i kommunerna och Vafabmiljös organisation, kundfokusgrupper och en kampanjsajt togs fram där synpunkter kunde lämnas. Under vintern/våren 2019 skickades avfallsplanen på remiss till samtliga kommuner och samråd pågick i respektive kommun i minst fyra veckor under samma period. Efter detta bearbetades avfallsplanen ytterligare innan beslut om att anta avfallsplanen slutligen fattades i samtliga kommunfullmäktige under perioden maj-oktober 2020.

Under 2026 gjordes en halvtidsuppföljning av avfallsplanen vilken även innehöll en aktualitetsbedömning utifrån tre perspektiv: uppfyllelse av mål och syfte, samverkan för genomförandet samt omvärld och lagstiftning. Aktualitetsbedömningen visade att avfallsplanen i sin nuvarande form omfattar mer än det lagstadgade syftet, eftersom behovet av att styra förbundets arbete var större när avfallsplanen antogs och förbundet var nytt. Idag upplevs avfallsplanen för omfattande och spretig och flera av målen är svåra att följa upp eller ger inte tillräckliga svar på hur den faktiska utvecklingen ser ut. Sett till samverkan har förankring och ansvarsfördelning ett behov av att förbättras och förtydligas för att arbetet ska vara mer integrerat i kommunernas övergripande planering och årliga verksamhetsplaner. Aktualitetsbedömningen visade även att mycket har förändrats sedan

avfallsplanen antogs, både genom ändringar i lagstiftning som branschens egen utveckling. Avfallsplanen behöver prioritera ansvaret för att arbeta med de övre stegen i avfallshierarkin ännu mer. Den behöver även se till att Vafabmiljö och medlemskommunerna bidrar till att de nationella mål som finns för materialåtervinning uppnås. Flera förbättringsmöjligheter för planens struktur har även synliggjorts. Resultatet från aktualitetsbedömningen har varit en av de viktigaste utgångspunkterna under revideringen.

Utöver uppföljningsarbetet och de ändringsbehov som lyfts under detta har även workshopar kring revideringen genomförts. Medlemskommunerna delades in tre olika grupper och fick utifrån fokus på avfallsminimering, återanvändning, nedskräpning, nedlagda deponier och farligt avfall delta med lämpliga tjänstepersoner. En sammanfattning av diskussionerna workshoparna har sedan presenterats på Samrådsorganet för att därefter bli ytterligare en utgångspunkt i revideringsarbetet. Kommunerna har också fått möjlighet att i ett tidigt skede lämna synpunkter på ett granskningsförslag av den reviderade avfallsplanen där tjänstepersoner via sin representant i Samrådsorganet.

Granskningsförslaget presenterades även digitalt där tjänstepersoner i kommunerna bjöds in för att lyssna och ta del av resonemangen bakom förslaget.

[Efter samrådsperioden tillkommer text om hur samrådet har gått till.]

Ordlista

Avfallsförebyggande/avfallsminimering: Syftar till att minska uppkomsten av avfall genom att vidta åtgärder innan avfall uppstår. Att förebygga avfall är det första steget i avfallshierarkin och det är prioriterat i både den europeiska och i den svenska miljölagstiftningen.

Avfallstrappan, avfallshierarkin: Avfallshierarkin, eller avfallstrappan som den också kallas, är gemensam för hela EU och visar hur vi ska jobba med avfallsfrågor och behandla avfall. Trappan har fem steg och vi strävar efter att behandla avfall i de översta stegen. Det betyder att vi i första hand ska förebygga avfall. I andra hand ska vi återanvända avfall, exempelvis laga trasiga saker så att de går att använda igen. I tredje hand ska avfall materialåtervinnas, alltså att nya produkter skapas av materialet. Om det inte är möjligt ska avfallet energiåtervinnas, till exempel genom förbränning där värme och energi tas omhand. I sista hand ska avfall deponeras, alltså lagras på ett säkert och kontrollerat sätt

Biogas: En förnybar energikälla som bildas när organiskt material bryts ner i en syrefri miljö och består huvudsakligen av metan. Biogas framställs genom rötning av organiskt material som matavfall, slam från reningsverk eller annan biomassa.

Biogödsel: En restprodukt som uppstår när biogas produceras och kan användas i jordbruket som gödning på åkermark.

Deponi: En plats där avfall lagras eller deponeras för långsiktig förvaring. Deponier används för avfall som inte kan återvinnas eller återanvändas och måste därför lagras på ett säkert sätt för att minimera miljöpåverkan. Deponering är den sista utvägen inom avfallshantering. Utgör det lägsta steget i avfallstrappan.

Direktionen: Vafabmiljös högsta beslutande organ som består av två ledamöter från varje medlemskommun i form av politiker. Direktionen leder arbetet på strategisk nivå och beslutar om verksamhetsplan och budget men även strategiska projekt.

Energiåtervinning: Processen där avfall som inte kan materialåtervinnas omvandlas till energi, vilket bidrar till att producera elektricitet och värme.

Grovavfall: Skrymmande avfall som på grund av sin storlek eller andra egenskaper inte ska läggas i det vanliga kärlet för restavfall.

Kommunalförbund: En juridisk samverkansform där flera kommuner eller regioner gemensamt hanterar specifika kommunala uppgifter.

Kommunalt avfall: Avfall från hushåll och sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll, dock inte avfall från tillverkning, avfall från jord- och skogsbruk, avfall från fiske, avfall från septiktankar, avloppsnet och avloppsrening, bygg- och rivningsavfall, och inte heller uttjänta bilar.

Kommunalt ansvar: Vad som är avfall under kommunalt ansvar framgår av 15 kap. 20 § miljöbalken. Det avfall som kommunen ansvarar för är: 1. kommunalt avfall, 2. avloppsfraktioner och

filtermaterial från enskilda avloppsanläggningar, som är dimensionerade för högst 25 personekvivalenter, om anläggningen endast används för a) hushållspillvatten, eller b) spillvatten som till sin art och sammansättning liknar hushållspillvatten 3. latrin från torrtoaletter och jämförliga lösningar, och 4. bygg- och rivningsavfall som inte producerats i en yrkesmässig verksamhet (gäller från 2023).

Matsvinn: Livsmedel som har producerats men inte konsumerats av olika anledningar. Det kan inkludera mat som är fullt ätbar men som av olika skäl inte äts eller dricks upp utan slängs i onödan. Matsvinn uppstår i hela livsmedelskedjan, från produktion till hushåll, och omfattar både fasta och flytande livsmedel.

Matavfall: Biologiskt avfall från matrester som kan återvinnas till biogas och biogödsel.

Materialåtervinning: Tillvaratagande av material från avfall som kan användas vid tillverkning av nya produkter, så kallad materialåtervinning. Förbränning av avfall är energiåtervinning.

Medlemsrådet: Består av representanter från kommunstyrelsen i samtliga tolv medlemskommuner. Medlemsrådet har inget beslutsmandat men är viktig för förankring av strategier och beslut.

Restavfall: Avfall som inte kan återvinnas eller återanvändas och som inte är farligt avfall. Det inkluderar exempelvis blöjor, disktrasor, tandborstar och post-it lappar.

Rötning: Biologisk nedbrytning av organiskt material i syrefri miljö, ofta med produktion av biogas

Samrådsorganet: Utgörs av tjänstepersoner från var och en av de tolv medlemskommunerna. Samrådsorganet träffas minst två gånger per år och är till för att diskutera tekniska, ekonomiska och miljömässiga frågor rörande avfallshanteringen.

Återanvändning: Produkter eller komponenter används en andra gång i samma syfte för vilket de ursprungligen var avsedda istället för att kasseras.

Återbruk, återvinningscentral (ÅVC): Bemannade anläggningar där privatpersoner och företag kan lämna grovavfall, farligt avfall och material för återanvändning, under reglerad tillsyn och enligt miljölagstiftning. I Vafabmiljös kommuner heter återvinningscentralerna "återbruk".

Återvinningsstation: Obemannad mindre station för mottagning av förpackningar, tidningar och andra trycksaker.

Om oss

Vafabmiljö är ett kommunalförbund bildat av Heby, Enköping och alla kommuner i Västmanland. Vi arbetar med avfallshantering på ett sätt som är långsiktigt och hållbart. Våra mål är att avfallsmängderna ska minska och att avfallet ska ses som en resurs. Allt ska återanvändas eller återvinnas så långt det bara är möjligt. Genom att dela med oss av vår kunskap och erbjuda bra lösningar vill vi ge dig förutsättningar att vara med och skapa en hållbar framtid. Tillsammans kan vi rädda världen lite varje dag, brukar vi säga.

Postadress: Box 140, 721 05 Västerås
Besöksadress: Gasverksgatan 7, 721 30 Västerås
Organisationsnummer: 222000–3129
021-39 35 00
info@vafabmiljo.se
vafabmiljo.se

